

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุเตย

A Study of Guidelines to Develop the Operation of Student Caring and Support
System of School Administrators under the Suphanburi Secondary Educational
Service Area Office 9, Phu Toei Cluster

มานิช ตัญยงค์* และ วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง
Manoch Tunyong* and Wacharapatr Techawattanasiridumrong

บทคัดย่อ

การทำวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงาน สภาพการดำเนินงาน และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 สุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุเตย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินงานที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ อันได้แก่ การออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ สนับสนุน ส่งเสริม และติดตามการดำเนินงาน เป็นต้น 2) สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสภาพการดำเนินงานที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา/ การดำเนินงาน/ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

This research studied the operation, operating conditions and guidelines to develop the student care and support system of school administrators under The Suphanburi Secondary Educational Service Area office 9, Phu Toei school cluster. The research tool for collecting data was a questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation. The research results were as follows: 1) Regarding the operation of the student care and support system by school administrators as a whole, the survey revealed, when each aspect was considered, that the highest rated issue is managing the system administration, such as issuing orders to appoint committees, supporting, promoting and following up operations, etc. 2) Regarding operating conditions as a whole, when each aspect was considered, the highest rated issue is knowing the students individually. 3) Regarding guidelines to develop the operation of a student care and support system, there should be training for providing knowledge and understanding to counselors about the process of operating the student support system.

Keywords: Development Guidelines/ The Operation/ Student Caring and Support System

---

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Education Program in Educational Administration, Faculty of Education,
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

*Corresponding author: manochtanyong@gmail.com

Received : 29 กรกฎาคม 2563 / Revised : 1 กันยายน 2563 / Accepted : 22 กันยายน 2563

1. บทนำ

การพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานที่มีเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ

การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต ตั้งวิสัยทัศน์ที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) [1] พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติมีทักษะการเรียนรู้ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตที่สอดคล้องและเท่าทันพัฒนาการของโลก มีโอกาสพัฒนาความถนัดของตนให้เกิดความเชี่ยวชาญได้ มีสำนึกในความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างผาสุก ส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นกระบวนการสำคัญกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายดังกล่าว [2]

วิกฤตการณ์เด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้นปัญหาและสภาพแวดล้อมบริบทต่าง ๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นปัจจัยเสี่ยงจากสภาพครอบครัวที่เป็นครอบครัวแตกแยก นิยมใช้ความรุนแรง ปลอ่ยปละละเลย ปัจจัยเสี่ยงจากชุมชนและสังคมที่อ่อนแอ ไม่เคารพกฎระเบียบของสังคม ละเลยต่อปัญหาของเด็กและเยาวชน ปัจจัยเสี่ยงจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมโน้มเอียงไปในทางก้าวร้าว เสี่ยงภัย มั่วสุมส่งผลต่อพฤติกรรมและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนด้านการถูกล่วงละเมิดละเมิด ยาเสพติด และปัญหาอื่น ๆ ตามมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดูแลเด็กนักเรียนครู บุคลากรทางการศึกษา ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราว โดยเฉพาะเด็กนักเรียนจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาตามศักยภาพของเด็กนักเรียน และการปกป้องคุ้มครองให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีแนวทางการปฏิบัติการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนให้เป็นไป

ในแนวทางเดียวกัน ตามปณิธานที่ว่า “เราจะไม่ทิ้งเด็กแม้แต่คนเดียวไว้เบื้องหลัง” จึงได้ดำเนินการส่งเสริมงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังที่ได้ระบุไว้ในยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ยุทธศาสตร์ที่ 2 เกี่ยวกับการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาด้วยการส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง [3] เพื่อเป็นการส่งเสริมและป้องกันมิให้เกิดปัญหาแก่เด็กนักเรียนโดยเฉพาะเด็กกลุ่มเสี่ยง อีกทั้งเป็นการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนในเบื้องต้น โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ปัญหาที่พบได้แก่ การนิเทศติดตาม การดำเนินงาน การประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง [4] การวิจัยนี้ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านแม่ต๋อมอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ [5] พบว่าเกิดจากปัญหาของบุคลากรภายในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดความชัดเจนในนโยบายและวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงาน ข้อมูลนักเรียนไม่เป็นปัจจุบัน ครูไม่สามารถติดตาม ดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง เป็นต้น จากสภาพปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้นปัจจัยเสี่ยงจากโรงเรียนอันได้แก่ ขาดความเอาใจใส่ในนักเรียนอย่างจริงจัง ขาดการจัดการที่เหมาะสมต่อการพิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครองและให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง ประกอบกับข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาปีการศึกษา 2560 ที่พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุทไธสง มีนักเรียนด้อยโอกาสจำนวน 2,799 คน จากทั้งหมด 11,914 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 23 [6]

ดังนั้นจึงสนใจศึกษาการดำเนินงาน สภาพการดำเนินงาน และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุทไธสง เพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดผลดีต่อเด็กนักเรียนต่อไป

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการ

ทำงานที่ตรวจสอบได้ ซึ่งครอบคลุมด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วม

2. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง สภาพการณ์ที่เป็นจริงของโรงเรียนในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน 5 ขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

2. วิธีวัดและวิธีการ

รูปแบบการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุเตย

2. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุเตย

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุเตย

ขอบเขตการวิจัย

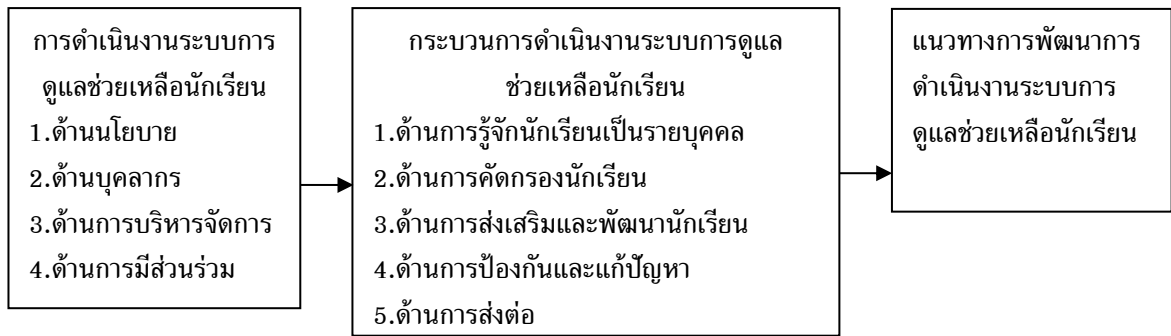
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปรึกษา จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุเตย ปีการศึกษา 2562 ซึ่งประกอบด้วย 7 โรงเรียน ดังนี้ 1) โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 2) โรงเรียนธรรมโชติศึกษาลัย 3) โรงเรียนหนองหญ้าไซวิทยา 4) โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 7 5) โรงเรียนด่านช้างวิทยา 6) โรงเรียนทุ่งคลีโคกช้างวิทยา และ 7) โรงเรียนบ่อกรูวิทยา รวมทั้งสิ้น 318 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และครูที่ปรึกษาโดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Mogan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 175 คน รวมทั้งสิ้น 182 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุเตย จากการสังเคราะห์กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและการแก้ปัญหา 5) การส่งต่อ [7] อันสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยครอบคลุมด้านต่าง ๆ เช่น ด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วม จึงได้เสนอเป็นภาพแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อศึกษาการดำเนินงานสภาพการดำเนินงาน และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบ่งเป็นดังนี้ การสอบถามสถานภาพของผู้ตอบใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ การดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและวุฒิทางการศึกษา การสอบถามความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการสอบถามแบบปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใช้วิธีเรียงลำดับจากสิ่งที่ต้องการพัฒนามากที่สุดไปถึงต้องการพัฒนาน้อยที่สุด 5 ลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูที่ปรึกษา ใช้แบบสอบถามสำหรับการวิจัยรวม 2 ฉบับ

การวิจัยนี้ได้นำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ที่สร้างขึ้นสำหรับสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปรึกษาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความเที่ยงตรงของ เนื้อหา (IOC) โดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 - 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ชุดละจำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครูที่ปรึกษาได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.933 และ 0.974 ตามลำดับ จากนั้นจึงทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลออกโดยสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ (%) การดำเนินงานและสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่ได้จากแบบสอบถามจะถูกประเมินเป็น 5 ระดับ ตาม Likert Scale ดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 ระดับมากที่สุด, ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 ระดับมาก,

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 ระดับปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 ระดับน้อย,

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 ระดับน้อยที่สุด สำหรับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ (%) ของการพิจารณาเลือกในแต่ละลำดับ

3. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุเตย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการดำเนินงานที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วม และด้านนโยบาย ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

การวิเคราะห์การดำเนินงานสูงสุดแต่ละด้านของการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวม

รายการ	N	ระดับการดำเนินงาน			ลำดับ
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านนโยบาย	7	4.55	0.59	มากที่สุด	4
2. ด้านบุคลากร	7	4.72	0.51	มากที่สุด	2
3. ด้านการบริหารจัดการ	7	4.75	0.46	มากที่สุด	1
4. ด้านการมีส่วนร่วม	7	4.69	0.51	มากที่สุด	3
รวมเฉลี่ย		4.67	0.51	มากที่สุด	-

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินงานสูงสุดแต่ละด้านของการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (N=7)

รายการ	ระดับการดำเนินงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
<u>ด้านนโยบาย</u> ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
<u>ด้านบุคลากร</u> ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	5.00	0.00	มากที่สุด
<u>ด้านการบริหารจัดการ</u> ผู้บริหารสถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อวางแผนการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
<u>ด้านการมีส่วนร่วม</u> ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาได้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการเพื่อแก้ปัญหาเด็กกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา	5.00	0.00	มากที่สุด

การวิเคราะห์การดำเนินงานต่ำสุดแต่ละด้านของการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังตารางที่ 3

2. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุทไธสง โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสภาพการดำเนินงานที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไข

ปัญหา ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามลำดับ ดังตารางที่ 4

การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานต่ำสุดแต่ละด้านของการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังตารางที่ 5

การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับการพิจารณาลำดับความสำคัญสูงสุดของแต่ละด้าน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินงานต่ำสุดแต่ละด้านของการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (N=7)

รายการ	ระดับการดำเนินงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
<u>ด้านนโยบาย</u> ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนกำกับติดตาม และประเมินผลการส่งต่อ	4.14	0.69	มาก
<u>ด้านบุคลากร</u> ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาได้รู้สภาพปัญหาของนักเรียนก่อนส่งเสริมและพัฒนา	4.43	0.78	มาก
<u>ด้านการบริหารจัดการ</u> ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้สถานศึกษามีการเผยแพร่การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.43	0.78	มาก
<u>ด้านการมีส่วนร่วม</u> ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทุกชั้นตอน	4.29	0.75	มาก

ตารางที่ 4 แสดงระดับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมและรายด้าน (N=175)

รายการ	ระดับสภาพการดำเนินงาน			ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.99	0.93	มาก	1
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.95	0.96	มาก	3
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	3.91	0.94	มาก	5
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.96	0.94	มาก	2
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.93	0.91	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.94	0.93	มาก	-

ตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานต่ำสุดแต่ละด้านของการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (N=175)

รายการ	ระดับสภาพการดำเนินงาน			ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการเยี่ยมบ้านนักเรียน	3.17	1.19	มาก	1
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาได้รับการสนับสนุนเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้การคัดกรอง ข้อมูลนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	3.79	0.93	มาก	2
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ครูที่ปรึกษาได้รับการสนับสนุนเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้ได้รู้สภาพปัญหา หรือศักยภาพของนักเรียนก่อนส่งเสริมและพัฒนา	3.85	0.95	มาก	4
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูที่ปรึกษามีเพียงพอกับจำนวนนักเรียนทำให้การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเป็นไปอย่างทั่วถึง	3.87	1.02	มาก	5
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ครูที่ปรึกษาทราบขั้นตอนการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียนตาม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและนอกโรงเรียน	3.82	1.01	มาก	3

ตารางที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับการพิจารณาลำดับความสำคัญสูงสุดของแต่ละด้าน

รายการ	N	ร้อยละ	ลำดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรจัดการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับกระบวนการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	74	42.29	3
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษากำหนดแผนปฏิบัติงานคัดกรองนักเรียน	53	30.28	5

ตารางที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับการพิจารณาลำดับความสำคัญสูงสุดของแต่ละด้าน (ต่อ)

รายการ	N	ร้อยละ	ลำดับ
3.ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน			
ควรอบรมให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนแก่ครูที่ปรึกษา	73	40.17	4
4.ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา			
ควรอบรมให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจ และความพร้อมในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน	76	43.42	2
5.ด้านการส่งต่อนักเรียน			
ควรอบรมครูที่ปรึกษาให้มีทักษะ และการตัดสินใจที่ดีสำหรับการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียน	80	45.71	1

อภิปรายผล

1. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุทไธสง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการดำเนินงานที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วม และด้านนโยบาย ตามลำดับ เมื่อพิจารณาระดับการดำเนินงานแต่ละด้าน พบว่า ระดับการดำเนินงานสูงสุดและต่ำสุดในแต่ละด้าน มีดังนี้ ด้านนโยบาย รายการที่มีการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และรายการที่มีการดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนกำกับติดตาม และประเมินผลการส่งต่อ ด้านบุคลากร รายการที่มีการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และรายการที่มีการดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาได้รู้สภาพปัญหาของนักเรียนก่อนส่งเสริมและพัฒนา ด้านการบริหารจัดการ รายการที่มีการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อวางแผนการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และรายการที่มีการดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้สถานศึกษามีการเผยแพร่การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านการมีส่วนร่วม การดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาได้มีส่วนร่วมในการ

ดำเนินโครงการเพื่อแก้ปัญหาเด็กกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา และการดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทุกขั้นตอน เมื่อพิจารณาการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน รายการที่รายการที่มีการดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ ด้านนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนกำกับติดตาม และประเมินผลการส่งต่อ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธิญา แก้วคำสอน [8] พบว่า การพัฒนาการทำงานเป็นทีมที่ดี เช่น ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของทีมงาน ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศของทีมงาน และด้านการสื่อสารแบบเปิด ผลจากการพัฒนาการทำงานเป็นทีมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ เสตสีงาม [9] พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับ เรวัต ไลยน้ำเงิน [10] พบว่าแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานเป็นคำสั่งโรงเรียน และกำหนดบทบาทหน้าที่ ภาระงานของคณะกรรมการอย่างชัดเจน

2. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุทไธสง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสาเหตุ นั้น สามารถวิเคราะห์ได้จากกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหาร

สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ เพื่อวางแผนการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาได้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการเพื่อแก้ปัญหาเด็กกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา เป็นต้น โดยสภาพการดำเนินงานที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามลำดับ เมื่อพิจารณาระดับสภาพการดำเนินงานแต่ละด้านโดยครูที่ปรึกษา พบว่า ระดับสภาพการดำเนินงานสูงสุดและต่ำสุดในแต่ละด้าน มีดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รายการที่มีการสภาพการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่นระเบียบวินัยเหมาะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) และรายการที่มีการสภาพการดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการการเยี่ยมบ้านนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน รายการที่มีการสภาพการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามแผนปฏิบัติงานคัดกรองนักเรียนและรายการที่มีการสภาพการดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาได้รับการสนับสนุนเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้การคัดกรองข้อมูลนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รายการที่มีการสภาพการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาส่งเสริมและพัฒนานักเรียนโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ และรายการที่มีการสภาพการดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาได้รับการสนับสนุนเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้ได้รู้สภาพปัญหา หรือศักยภาพของนักเรียนก่อนส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา รายการที่มีการสภาพการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษามีเพียงพอกับจำนวนนักเรียนทำให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างทั่วถึง ด้านการส่งต่อนักเรียน รายการที่มีการสภาพการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาสรุปผลการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียนเพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการดำเนินงานครั้งต่อไป และรายการที่มีการสภาพการดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ ครูที่

ปรึกษาทราบขั้นตอนการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและนอกโรงเรียน เมื่อพิจารณาทั้ง 5 ด้าน รายการที่มีสภาพการดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการการเยี่ยมบ้านนักเรียน สอดคล้องกับยุวดี โกสุมาลย์ [11] พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุทไธสง รายการที่ได้รับการพิจารณาความสำคัญเป็นอันดับแรก ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ควรจัดการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน คือ ควรส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษากำหนดแผนปฏิบัติงานคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน คือ ควรอบรมให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนแก่ครูที่ปรึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ ควรอบรมให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจ และความพร้อมในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน คือ ควรอบรมครูที่ปรึกษาให้มีทักษะ และการตัดสินใจที่ดีสำหรับการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียนนักเรียน เมื่อพิจารณาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน รายการที่ได้รับการพิจารณาสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรอบรมครูที่ปรึกษาให้มีทักษะ และการตัดสินใจที่ดีสำหรับการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จำปี แก้วทอง [12] พบว่า สภาพและปัญหาของครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่เป็นระบบและขั้นตอน ขาดทักษะและกระบวนการทำงานที่ถูกต้อง อีกทั้งผู้ปกครองนักเรียนไม่รู้ปัญหาของนักเรียน ผลการพัฒนาครูเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองแปน พบว่าครูทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. จากการศึกษา พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร ในระดับต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนกำกับติดตาม และ

ประเมินผลการส่งต่อ เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีการดำเนินงานระดับต่ำสุด คือ ด้านการนโยบาย ดังนั้นหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีแผนกำกับติดตาม และประเมินผลการส่งต่อ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแผนพัฒนา นักเรียนกลุ่มความสามารถพิเศษ และควรกำหนดนโยบายการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้ชัดเจน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

2. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในระดับต่ำสุด คือ ครูที่ปรึกษาได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการการเชื่อมบ้านนักเรียน เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานระดับต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ดังนั้นหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ครูที่ปรึกษาต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการการเชื่อมบ้านนักเรียน

2.2 ครูที่ปรึกษาต้องได้รับการสนับสนุนเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้ได้รู้สภาพปัญหา หรือศักยภาพของนักเรียนก่อนส่งเสริมและพัฒนา

2.3 ครูที่ปรึกษาควรส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ

2.4 ครูที่ปรึกษาควรวัดและประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

3. จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับการพิจารณาลำดับความสำคัญระดับสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ดังนั้นหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติ ดังนี้

3.1 ควรอบรมครูที่ปรึกษาให้มีทักษะ และการตัดสินใจที่ดีสำหรับการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียน

3.2 ควรสร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียนให้ชัดเจนไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิ ครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา และครูพยาบาล

3.3 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน โดยเชิญเข้าร่วมประชุมผู้ปกครองตามโรงเรียนกำหนดก่อนการส่งต่อนักเรียน

4. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; 2552.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 (ตอนที่ 74 ก): 2542; หน้า 3.
- ศิริพร ชุนภักดี. คู่มือการปฏิบัติงาน แนวทางการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. สุพรรณบุรี: 2561; หน้า 3.
- ญาณภัทร กาจันทร์. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี [หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา]. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการกาญจนบุรี; 2557.
- สุศักดิ์ เสตสีกลาง. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านแม่ต๋อม อำเภอแม่ก้อย จังหวัดเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่; 2558.
- งานข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาปีการศึกษา 2560. สุพรรณบุรี; 2560; หน้า 86.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำปี 2563. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; 2563; หน้า 2.
- สุธัญญา แก้วคำแสน. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการทำงานเป็นทีม. ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอนุบาลสุพรรณเทศน์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร; 2553.

9. สุรศักดิ์ เสดสีกลาง. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาสารคราม: มหาวิทยาลัยมหาสารคราม; 2554.
10. เรวัต ไลยน้ำเงิน. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์; 2559.
11. ยุวดี โกสุมาลย์. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการร้อยเอ็ด; 2560.
12. จำปี แก้วทอง. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองแปน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา; 2556.